

LAPSEN KIELELLISET TUEN TARPEET

13.3.2025 TOIVAKKA

TERVETULOA!

**18.00 AIKATAULU JA TAVOITTEET
TULLAAN TUTUIKSI!**

**18.30 TIETOA, TUTKIMUSTA JA
TEKEMISTÄ**

**19.00 YHTEISET PORINA
KOTIINVIEMISTÄ**

19.30 ILTA PÄÄTTYY

**SAAT TIETOA
KIELEN JA LUKEMISEN
MERKITYKSESTÄ LAPSEN OPPIMISEEN**

**PÄÄSET JUTTELEMAAN MUIDEN
VANHEMPIEN KANSSA**

**INNOSTUT LUKEMISESTA JA
KIELELLÄ LEIKKIMISESTÄ
LAPSESI KANSSA**

TULLAAN TUTUIKSI!

Kerro vieruskaverillesi, mitä
lukeminen on merkinnyt
sinulle, kun olit lapsi.

Missä luit?
Kenen kanssa?
Mitä se merkitsi sinulle ?

VALTERI

TIETOA, TUTKIMUSTA
JA TEKEMISTÄ

Kielelliset taidot ♥

- vuorovaikutustaidot
- kielen ymmärtämisen taidot
- puheen tuottamisen taidot
- kielen käyttötaidot
- kielellinen muisti ja sanavaranto
- kielitietoisuus

Kieli on
ajattelun ja
vuoro-
vaikutuksen
väline

Lapsen kielen kehitys

- Lapsen kielen kehitys alkaa varhain vauvaiässä vuorovaikutuksessa vanhemman kanssa
- Kielen kehitys on muutakin kuin puhetta: katse, ilmeet, eleet, äänensävy
- Tyypillisesti lapsen kielen kehitys etenee samankaltaisesti eri ikävaiheissa
- Kielen kehitys on kuitenkin yksilöllistä ja etenee jokaisella omaan tahtiinsa
- Normaalialia on, että puhe ja kieli eivät aina kehity tasaisesti vaan pyrähdyksittäin
- Huomattavasti ikävaiheesta poikkeavaa kielen kehitystä on tärkeää seurata

Lapsen kielen kehityksen vaiheet ❤️

0 - 1-vuotias (esikielellinen vaihe)

- Suuntautuu ja reagoi ääniin
- Käyttää ilmeitä ja eleitä
- Ääntelee eri tavoin - tunneilmaisu; itku
- Jokeltelee – toistaa tavuja (esim. ma-ma, pa-pa)
- Reagoi omaan nimeensä, etsii katseella tutun esineen
- Leikkii tutkien ympäristön esineitä ja asioita

1 – 2 –vuotias (kaksisanaisten lauseiden vaihe)

- Eleet ja jäljittely
- Ensisanat
- Sanahahmot voivat olla puutteellisia ja epäselviä – ääntäminen vielä epätarkkaa
- Sanasto karttuu yksilöllisesti
- Ymmärtää puhetta enemmän kuin tuottaa
- Noudattaa lyhyitä, yksinkertaisia ja konkreettisia ohjeita
- Osoittelee ja nimeää esineitä
- Ilmaisuu kehittyy (äiti -> ”äiti tule”)
- Tuottavassa sanavarastossa yksilöllistä vaihtelua

Puhu lapselle

Vahvista ääntelyä
vastaamalla

Nimeä ja
toistele sanoja

Laulele,
loruttele

VALTERI

Lapsen kielen kehityksen vaiheet ♥

3 -vuotias (monisanaisten lauseiden vaihe)

- Opettelee innokkaasti uusia sanoja
- Sanastossa eniten substantiiveja ja verbejä
- Tuottaa sanayhdistelmiä ja taivuttaa sanoja
- Puheessa esiintyy jo eri aikamuotoja
- Ymmärtää peruskäsitteitä; värejä ja kokoeroja
- Käyttää "omia" sanamuotoja ja taivutuksia
- Osaa kertoa päiväkotipäivän tapahtumista
- Kyselee "Miksi? -kysymyksiä"

4 -vuotias

- Lapsen puhe on lähes kokonaan ymmärrettävää
- Äännevirheitä voi vielä olla
- Taivuttaa verbejä persoonamuodoissa "Minä tulen - Sinä tulet.."
- Käyttää eri aikamuotoja
- Puheessa esiintyy jo käsky-, kielto- ja kysymyslauseita
- Osaa ilmaista esineiden paikkaa ja sijaintia
- Vertailee
- Kielellinen tietoisuus laajenee; sana- ja loruleikit, riimit

Vastaa
kysymyksiin ja
kysele

Päivän
tapahtumat:
Kerro, kysele
kuuntele

Nimeä värejä,
kokoja,
esineiden
sijainteja...

Laulut, lorut,
riimit

VALTERI

Lapsen kielen kehityksen vaiheet ❤️

5 -vuotias

- Sanojen ääntäminen on yleiskielen mukaista
- Sanojen taivuttaminen ja lauseiden muodostaminen tarkentuu
- Ilmaisut tarkentuvat (paikka, aika, koko, määrä, väri, muoto)
- Kehittyy kerrontataidoissa
- On kiinnostunut kirjaimista ja numeroista
- Leikkii sanoilla
- Kieli kehittyy ajattelun työkaluksi

Leikittele sanoilla:
pitkä vai lyhyt sana

Sanojen
tavuttaminen

Vertaile:
kukko-lukko-ukko

6 -vuotias

- Lapsi voi hallita jo yli 10 000 sanaa
- Nimeää sujuvasti esineitä ja symboleja
- Fonologiset taidot kehittyvät:
 - Oivaltaa, että sanat muodostuvat äänneistä
 - Havaitsee äänne-eroja
 - Oppii yhdistämään, poistamaan, lisäämään ja laskemaan äänneitä
 - Tuntee jo kirjaimia ja osaa kirjoittaa nimensä
 - Saattaa tunnistaa kirjoitettuja sanoja
- Jaksaa kuunnella pitkä satuja ja tarinoita
- Vuorovaikutuksen perustaidot kehittyvät:
 - Kuuntelee, vastaa ja esittää kysymyksiä vastavuoroisesti
 - Toimii annettujen ohjeiden mukaisesti

Kirjaimet ja
äänteet:
nimeäminen k
uunteleminen

Sadut, tarinat,
vitsit,
arvoitukset

VALTERI

Miten vanhempi voi tukea kielen kehittymistä? ❤️

TARKKAILE JA OPETA
HAVAINNOIMAAN

KYSY

KUULE

KERRO

TUNNELMA

NIMEÄ JA SANOITA

OPETA KYSYMÄÄN

OPETA KUUNTELEMAAN

OPETA KERTOMAAN

LUE

VALTERI

Luemme lapsen kanssa

Lukeminen
vai äänikirjan
kuuntelu?

- Mitä luemme?
- Milloin luemme?
- Missä luemme?
- Miten luemme?
- Miksi luemme?

VALTERI

Miksi luemme?

Kirja on ystävä

Kielelliset
taidot
kehittyvät

Tunnetaidot

Puheen, kuullun
ja luetun
ymmärtäminen

Lukemisen
valmiudet ja
lukemaan
oppiminen

Sanasto
laajenee -
kielen rikkaus

**Läheisyys
Yhdessäolo
Vuorovaikutus**

Sinnikkyys
ja loppuun
tekeminen

Eväät elämään
ja opiskeluun

Puheen
tuottaminen,
kerronta,
lauserakenteet

Keskittyminen

Kielen käyttötaidot
- mallit ajatteluun
- keskustelutaito

VALTERI

Hyvinvointi

Terveys

Turvallisuus

Versio
2024

Lukuresepti 4-vuotiaalle

Tällä reseptillä neuvola-asiakas

määrätään nauttimaan hauskaa ja viihdyttävää lastenkirjallisuutta. Lukulääke tulee nauttia yhdessä vanhemman tai muun läheisen aikuisen kanssa 1–4 kertaa viikossa. Lukulääkkeet löydät kirjastosta.

- Kanto: Viisi villiä Virtasta -kirjat
- Kirkkopelto: Molli-kirjat
- Napp: Mikko Murina -kirjat
- Nopola: Siiri-kirjat

Lisää lukuvinkkejä löydät verkkokirjastosta keski.finna.fi/lapset.

Hyvinvointi

Terveys

Turvallisuus

Versio
2024

Lukuresepti 6-vuotiaalle

Tällä reseptillä neuvola-asiakas

määrätään nauttimaan hauskaa ja viihdyttävää lastenkirjallisuutta. Lukulääke tulee nauttia yhdessä vanhemman tai muun läheisen aikuisen kanssa 1–4 kertaa viikossa. Lukulääkkeet löydät kirjastosta.

- Känkänen: Apo Apponen -kirjat
- Lampela: Prinsessa Pikkiriikki -kirjat
- jokin Laura Ruohosen lasten runokirjoista
- Ympyräiset -sarjan kirjat

Lisää lukuvinkkejä löydät verkkokirjastosta keski.finna.fi/lapset.

VALTERI

Keski-Suomen hyvinvointialueen lastenneuvolan lukuresepti

EROT OPPILAIKEN VÄLILLÄ KASVAVAT

1,5 KOULUVUODEN ETUMATKA

Vanhempien korkea koulutus, ammatti, varallisuus ja kodin kulttuurinen pääoma antavat lapselle tai nuorelle noin 1,5 kouluvuoden edun niihin oppilaisiin nähden, joiden kotiolot ovat heikommat.

[Oma linja infopaketti](#)

Oma linja -hanke on Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoittama hanke, joka keskittyy taklaamaan syrjäytymistä peruskoulussa. Hankkeessa suunnitellaan tutkimustietoon perustuva Oma linja -ohjelma, jonka tarkoitus on helpottaa toisen asteen koulutukseen siirtymistä. Lisäksi Oma linja tarjoaa päättäjille tutkittua tietoa syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

**+1,5
vuotta**

KIINNOSTUS VAIKUTTAA RATKAISEVASTI

Lukemisesta eniten kiinnostunut neljännes on lukutaidossa noin kolme kouluvuotta edellä vähiten lukemisesta kiinnostunutta neljänneestä.

+3 v.

MATEMA- TIKASSA EROT JO 7 KOULU- VUOTTA

Matematiikassa paras viisi prosenttia matematiikan osaajista on taidoissaan noin seitsemän kouluvuotta heikointa viittä prosenttia edellä.

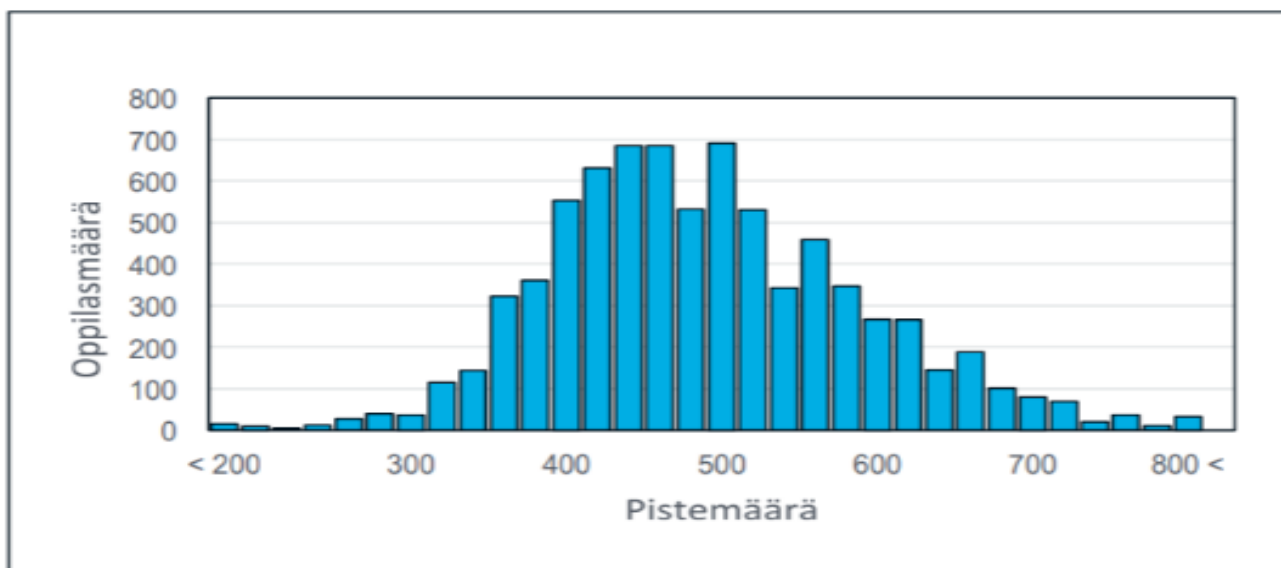
+7 v.

Kun otoksesta poistetaan 15% heikoimmista pistemääristä ja 15% parhaimmista pistemääristä, jäljelle jää 70% oppilaita, joiden väliset osaamiserot ovat kolmen ikävuoden suuruiset.

Miten tarpeeseen vastataan 1. luokalla?

3.1.1 Oppilaiden osaamisen kokonaistulos

Oppilaiden kokonaistuloksen jakauma esitetään kuviossa 4. Keskiarvo on asetettu 500 pisteeseen. Oppilaiden osaaminen on kuviossa jaettu 50 pisteluokkaan. Jakauma on typistetty ääripäistä siten, että kaikkien alle 200 pistettä tai yli 800 pistettä saaneiden oppilaiden määrät esitetään yhdellä pylväällä.

KUVIO 4. Oppilaiden kokonaistuloksen jakauma

Pitkien tekstien lukeminen on yhteydessä mm.

"Jos saman tiedon voi saada helposti lyhyillä videoklipeillä tai visuaalisesti, pitkien tekstien lukeminen on turhaa."

Tärkeintä ei ole pitkistä tekstistä saatava tieto itsessään vaan **tehokas aivotreeni, joka edesauttaa laajasti eri taitojen kehitystä**

- Parempaan keskittymiskykyyn ja muistiin
- Laajempaan sanavarastoon
- Tehokkaampaan abstraktiin ajatteluun
- Korkeampaan luovuuteen
- Parempaan mielikuvitukseen
- Korkeampaan yleiseen koulumenestykseen
 - **Lukutaito muodostaa perustan muille oppiaineille**
- Tehokkaampaan tunteiden säätelyyn

Lähteitä:
OECD PISA Results
Wang et al., *Thinking Skills and Creativity*

Koska yhteiskunta on muuttunut lyhytjänteiseksi, koulun pitää elää mukana ja lopettaa vaatimasta pitkäkestoisia lukusuorituksia.

Koska rasvan ja sokerin kulutus on räjähtänyt, lääkäreiden tulee elää mukana ja tarjota potilaille sokeripusseja ja rasvapaketteja.

Lukeminen, laulut ja tarinat

- Riikka Mustonen HY: Lukeminen, laulaminen ja tarinoiden kertominen ovat tutkitusti tehokkaimpia keinoja lapsen kielenkehityksen tukemiseen lasten kodeissa
- [Linkki uutiseen Riikka Mustosen tutkimuksesta](#)
- Päivittäin toistuva lukeminen ja laulelu vaikuttavaa!

TEKEMISTÄ

Kiertopisteet harjoitteluun

1. **Nimeä kuvan asioita**
2. **Kysy ja vastaa**
Tehkää vuorotellen esimerkkien avulla kysymyksiä kuvasta.
3. **Tee ohjeen mukaan!**
Toinen lukee toimintaohjeen kortista, toinen tekee
4. **Arvaa mikä?**
Toinen kertoo kuvasta, toinen yrittää arvata, mikä kuvassa on.
5. **Tutustu** kirjan lukemista rikastuttaviin kysymyksiin.

KOTITEHTÄVÄ

1

Tee jokin
kiertopisteharjoitus
oman lapsesi kanssa.

[Opetushallitus: Kokeile satuhierontaa](#)

3

1. Pyydä lasta kertomaan tarina ja kerro, että kirjoitat sen ylös ja lopuksi lapsi voi muuttaa tarinaa halutessaan
2. Kirjoita lapsen puhe ylös sanasta sanaan.
3. Lopuksi lue tarina lapselle. Kysy, haluaako lapsi muuttaa jotain tarinassa.
4. Nauttikaa sadusta 😊 Aikuinen ei muuta satua, vaan se on lapsen oma teos!

VALTERI

VALTERI

*“Parasta,
mitä voit
tuhlata lapseesi, on
aika.”*

– Louise Hart

Kiitos!

PIA JA MERJA